

УДК 657.446:631.11(477.73)

Мельник О.І.*кандидат економічних наук,
Миколаївський національний аграрний університет***Щербина Ю.О.***магістр обліково-фінансового факультету
Миколаївського національного аграрного університету*

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

AREAS OF IMPROVEMENT OF AGRARIAN ENTERPRISES' ACCOUNTING PAYMENTS TO THE BUDGET

АНОТАЦІЯ

У статті досліджено організацію обліку податкових платежів на підприємствах. Запропоновано напрями вдосконалення обліку розрахунків з бюджетом сільськогосподарських підприємств. Наголошено на необхідності гармонізації фінансового та податкового обліку. Запропоновано концептуальні підходи до формування інформаційних ресурсів про податкові платежі підприємства в системі рахунків бухгалтерського обліку.

Ключові слова: податкові платежі, облік розрахунків з бюджетом, гармонізація обліку, рахунки бухгалтерського обліку.

АННОТАЦИЯ

В статье исследована организация учета налоговых платежей на предприятиях. Предложены направления совершенствования учета расчетов с бюджетом сельскохозяйственных предприятий. Отмечена необходимость гармонизации финансового и налогового учета. Предложены концептуальные подходы к формированию информационных ресурсов о налоговых платежах предприятия в системе счетов бухгалтерского учета.

Ключевые слова: налоговые платежи, учет расчетов с бюджетом, гармонизация учета, счета бухгалтерского учета.

ANNOTATION

The article describes the organization of accounting of tax payments by agrarian enterprises. The ways of improvement of the payments to the budget by agrarian enterprises are proposed. The need to harmonize financial and tax accounting is proved. The conceptual approaches to the formation of information resources of the tax payments in the system of accounts are given.

Keywords: tax payments, accounting of budget payments, harmonization of accounting, bookkeeping accounts.

Постановка проблеми. Оподаткування підприємств є однією із невід'ємних складових податкової політики та системи бухгалтерського обліку будь-якої країни. Раціонально організована система оподаткування повинна стимулювати діяльність підприємств, створювати відносно рівні умови для всіх суб'єктів господарювання, бути простою і зрозумілою, забезпечувати ефективність процесу стягнення податків. При організації бухгалтерського обліку на підприємстві особливе місце відводиться обліку розрахунків з бюджетом, оскільки нарахування і сплата податків спричиняє зміни у структурі зобов'язань та активів підприємства. Сільськогосподарські підприємства, відповідно до чинного законодавства, зобов'язані сплачувати загальнодержавні та місцеві податки, котрі у свою чергу чинять вплив на фінансові результати. Тому неповне нарахування і сплата подат-

ків, несвоєчасне складання податкової звітності, помилки при організації обліку податкових платежів передбачають застосування фінансових санкцій, стягнення штрафів, нарахування і сплату пені з боку платників податків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи сучасних наукових підходів щодо напрямів вдосконалення обліку розрахунків з бюджетом сільськогосподарських підприємств закладені в роботах багатьох вітчизняних та зарубіжних економістів, таких як Н. Ткаченко [3], В. Шило [4], К. Гутуряк [5], І. Майбуров [6], С. Іванова [7], Ю. Іванов [8], І. Герасимук [9]. Проте питання удосконалення обліку розрахунків за податками залишається актуальним і потребує подальшого дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є вивчення теоретичних засад обліку розрахунків з бюджетом за податками і платежами, їх гармонізації з фінансовим обліком, розробка практичних рекомендацій з вдосконалення форм і змісту податкової звітності для прийняття економічних рішень у процесі контролю за діяльністю підприємств, а також визначення напрямів удосконалення обліку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно із вимогами Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» основою організації та методології обліку є облікова політика підприємства, яка має включати методи і процедури ведення фінансового, управлінського обліку і обліку податкових платежів (податковий облік) [2]. У сучасних умовах господарювання показники бухгалтерського обліку максимально повинні використовуватися для складання податкової звітності, задовольняти інформаційні потреби податкових органів з нарахування і своєчасності сплати податків та зборів кожної юридичної і фізичної особи.

Під час розробки облікової політики на підприємстві доцільним є запровадження окремого розділу, такого як «Організація обліку податкових платежів» та формування внутрішнього положення про податковий облік на підприємстві. В зазначеному розділі потрібно розкривати інформацію про:

– робочий план рахунків – необхідним є зазначення рахунків та субрахунків для кожного виду платежів і зборів;

– графік документообігу документів – описати рух кожного первинного і зведеного документу, облікового регістра до складання податкової звітності. В діючих нормативних документах відсутні описи складу зведених документів, облікових регістрів з реєстрації податкових доходів і витрат.

Це дозволить скоротити рівень відмінностей між фінансовим і податковим обліком активів, зобов'язань, складання різних форм звітності, які не урегульовані законодавчо-нормативними актами України. Нині в Україні податок на додану вартість є єдиним податком, до якого розроблено усі первинні документи (податкові накладні), облікові регістри (реєстри отриманих та виданих податкових накладних), звітність тощо.

Зміст і структура облікової політики підприємства в розділі «Організація обліку податкових платежів» повинна здебільшого відповідати законодавчим і нормативним актам та висвітлювати ті моменти, які відсутні в Податковому Кодексі України [3, с. 963].

Нині склалася така ситуація, коли на сільськогосподарських підприємствах відсутнє чітке визначення посадових обов'язків економіко-облікового апарату по веденню податкового обліку. Окремі науковці пропонують структурувати різні відділи бухгалтерської служби (розрахунковий, фінансових результатів, грошових коштів, необоротних активів тощо), відособлюючи бухгалтера з податкового обліку [3, с. 965]. Ми вважаємо, що вищезазначені зміни є недоцільними, оскільки, наприклад, спеціаліст з обліку доходів по реалізації продукції, товарів, послуг або по обліку виробничих та інших витрат краще за інших спеціалістів може в короткий термін визначити повний склад тієї чи іншої складової податку на прибуток. Тому розподіл обов'язків з обліку податкових платежів повинен раціонально розділитися серед працівників бухгалтерської служби, що у свою чергу сприятиме складанню правдивої та неупередженої інформації про діяльність сільськогосподарського підприємства.

«Проведені дослідження складу і змісту податкової звітності показують, що окремі показники дублюються в додатках, розрахунках та деклараціях, не містять суттєвого інформаційного навантаження і є громіздкими, вимагають значної кількості часу для їх складання. Крім того, показники податкової звітності не повно характеризують дійсний фінансовий стан підприємства і вимагають не тільки значних трудовитрат для заповнення і перевірки, а й нерационального витрачання великої кількості паперу» [10, с. 30].

З боку вчених існують різні пропозиції, щодо удосконалення інформаційного забезпечення, щодо податкових платежів, зокрема:

1. Н.М. Ткаченко пропонує для удосконалення звітності доповнити примітки до річної фінансової звітності розділом XIV «Податки, збори, внески», що містить інформацію про стан розрахунків за податковими платежами [3, с. 976]. Однак надання такої інформації зовнішнім користувачам не відповідає призначенню фінансової звітності як підсистеми інформації для внутрішніх користувачів з метою прийняття управлінських рішень.

2. В.П. Шило для удосконалення інформаційного забезпечення процесу прийняття економічних рішень щодо податкових платежів пропонує впровадження Звіту про стан податкових платежів підприємства, в якому формуються обліково-аналітичні показники, необхідні для аналізу системи управління податковими платежами та податковим середовищем підприємства [5, с. 170]. Ми вважаємо, що в даному випадку доречним є складання Приміток до податкової звітності, котрі дадуть можливість деталізувати інформацію до рівня, необхідного для прийняття оптимальних управлінських рішень у сфері оподаткування, оскільки, запропонований документ надаватиме інформацію керівництву підприємства про стан заборгованості за окремими податками та зборами, суми нарахованих та сплачених податків і зборів, нараховання штрафних санкцій щодо несплати або простроченої сплати податків та зборів тощо.

Пропонуючи напрями удосконалення обліку розрахунків з бюджетом, необхідно приділити неабияку увагу формам податкової звітності. Адже нині складання податкової звітності займає більше часу і уваги порівняно з фінансовою та статистичною звітністю. Можна зазначити, що форми податкової звітності потребують удосконалення, оскільки інформація щодо більшості загальнодержавних і місцевих податків та зборів дублюється, зокрема, спочатку подається у спеціальних додатках, а потім відображається у податкових деклараціях. Крім того, значна кількість додатків, що подаються одночасно з податковими деклараціями, не містять суттєвої інформації, та використовується лише як допоміжні таблиці. Удосконалення податкових форм, можливе шляхом їх спрощення, тобто необхідно виключити ті показники, які дублюються в інших формах податкової звітності. Ще одним із шляхів удосконалення є скорочення деяких додатків до податкових декларацій, оскільки не всі додатки несуть суттєве інформаційне навантаження. Зазначені зміни дозволять скоротити затрати часу на заповнення відповідних форм, а, відповідно, це призведе до підвищення рівня продуктивності праці. Облік розрахунків за податками і платежами треба організувати таким чином, щоб за кожним із них окремо можна було мати дані про нараховані і сплачені суми, заборгованість на кінець місяця.

Висновки. Податкова система країни безпосередньо впливає на стабільність та ефек-

тивність функціонування як народного господарства в цілому, так і його окремих галузей. Нині питання удосконалення організації та обліку податкових розрахунків є актуальним та до кінця не вирішеним. Постійні зміни в системі оподаткування аграрних підприємств зробили їх практично неплатоспроможними. З огляду на це, було продовжено пошуки такого податкового механізму, завдяки якому можна було б зменшити податковий тиск на виробників сільськогосподарської продукції та зацікавити їх у підвищенні ефективності господарювання. Провівши дослідження методичних аспектів удосконалення обліку податкових платежів, ми дійшли висновку про те, що необхідним є:

– дотримання вимог нормативно-законодавчої бази України щодо ведення фінансового обліку;

– необхідно додати окремих підрозділ до наказу про облікову політику, який буде мати назву «Організація обліку податкових платежів»;

– здійснити розподіл обов'язків між працівниками відділу бухгалтерського обліку;

– удосконалити форми податкової звітності тощо.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
3. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник. – 5-те вид. допов. і перероб. / Н.М. Ткаченко. – К.: Алерта, 2011. – С. 963-976.
4. Шило В.П. Бухгалтерський облік: концептуальні основи теорії. Курс лекцій, практичних завдань та методичних вказівок з виконання контрольних робіт з використанням ПЕОМ: навчально-практичний посібник / В.П. Шило, Н.І. Верхоглядова, С.Б. Ільїна. – К.: Кондор, 2011. – С. 169-172.
5. Гутуряк К.О. Шляхи вдосконалення обліку розрахунків з бюджетом по податку на додану вартість [Електронний ресурс] / К.О. Гутуряк. – Режим доступу: <http://www.gusnauka.com>.
6. Майбуров І.А. Ключевые проблемы теории налогообложения: информация к размышлению: монография / И.А. Майбуров // Налогообложение: проблемы науки и практики 2009. – Х.: ИД «ИНЖЭК», 2009. – С. 12-24.
7. Иванова С.А. Определение источника уплаты налогов и сборов / С.А. Иванова, Е.А. Кириченко // Вопросы современной науки и практики. – 2008. – № 3 (13). – С. 181-188.
8. Иванов Ю.Б. Податкова система / Ю.Б. Иванов, А.І. Крисоватий, О.М. Десятнюк. – К.: АТІКА, 2006. – С. 915-920.
9. Герасимук І.В. Облік та контроль розрахунків сільськогосподарських підприємств з бюджетом: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09 / І.В. Герасимук // Національний аграрний ун-т. – К., 2007. – С. 20.
10. Бурова Т.А. Удосконалення організації обліку податкових платежів на підприємстві / Т.А. Бурова, О.М. Волковицька // Науковий вісник МДУ ім. В.О. Сухомлинського. – 2014. – № 52 (101). – С. 28-33.